

BASINA VE KAMUOYUNA

Bugün ILO'nun ilan ettiği 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü ve ülkemiz **182 No'lu En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi** ve 138 No'lu Asgari Yaş Sözleşmesi'ne taraf ülkeler arasındadır. Ancak yıllardır bu sözleşmelerin gereğinin yerine getirmediği de aşikardır.

Çocuk çalışması "çocukları, çocukluklarından, potansiyellerinden ve onurlarından yoksun bırakan, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine zarar veren her türlü çalışma" olarak tanımlanmaktadır. Araştırmalar çocukların erken yaşta çalışma yaşamına atılmasında, ekonomik gereksinimler ve gelecek kaygısının en egemen yeri tuttuğunu göstermektedir. Çocukları çalışma yaşamına iten bir diğer etmen, işsizlik ve yeni iş alanlarındaki yetersizliklerdir. Gelişmekte olan ülkelerin yaşadığı hızlı nüfus artışı, aşırı ve düzensiz kentleşmeye, dolayısıyla kentsel işsizlik ve gelir dağılımı sorunlarına yol açmaktadır. Aile gelirindeki hızlı düşüşler karşısında, tüm aile üyelerinin çalışmak zorunda kalmaları ve özellikle küçük yaşlarda çalışma yaşamına atılmaları kaçınılmaz kılmaktadır. Türkiye'de de çocuk işçiliğinin başlıca nedeni yoksulluk, sosyal korumadaki eksiklikler ve kayıt dışı ekonomidir.

TÜİK 2024 Çocuk İstatistiklerine göre 15-17 yaş arası çocukların %24,9'u işgücüne katılmaktadır ve bu da 950binden fazla çocuğun çalıştığı anlamına gelmektedir. Ancak bu verilere kayıt dışı çalıştırılan ve yaşları 15 yaş altında olan çocuklar ile MESEM kapsamında çalıştırılan çocuklar dahil edilmemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre MESEM kapsamındaki öğrenci sayısı 562.376'dır. UNICEF Türkiye raporuna göre Çalış(tırıl)an çocukların yaklaşık yarısı (%45,5) hizmet sektöründe %30,8'i tarımda ve %23,7'si sanayi sektöründe çalışmaktadır. Bugün Türkiye' de çocuklar yoksulluk, eşitsizlik ve güvencesizlik nedeniyle eğitimden koomakta; atölyelerde, fabrikalarda, sanayi sitelerinde, sokaklarda hizmet sektöründe ve tarım alanlarında çalıştırılmak zorunda bırakılmaktadır. Resmi veriler dahi çocukların işgücüne katılım oranının her yıl arttığını göstermektedir.

Unutulmamalıdır ki çocuk işçilik bir tercih veya meslek eğitimi meselesi değildir. Çocuk işçiliği, kapitalizmin kar güdüsünün, sermaye çıkarlarına uygun olarak hayata geçirilen ekonomik, sosyal ve eğitim politikalarının sonucunda ortaya çıkan bir hak ihlalidir.

Yaz aylarının başlamasıyla birlikte çocuk işçiliği, özellikle tarım sektöründe daha görünür hale gelmektedir. Mevsimlik tarım işçiliğinde çocuklar, kadınlarla birlikte sömürü düzeninin en kırılgan halkasını oluşturmaktadır. Uzun çalışma saatleri, aşırı sıcaklar, pestisit maruziyeti, barınma sorunları, eğitimden uzaklaşma ve iş kazaları tarımda çalışan çocukların günlük yaşamının bir parçası haline gelmiştir. Çocukların okul sıralarında olması gereken dönemde tarlalarda çalıştırılması kabul edilemez bir durumdur.

Son yıllarda yaygınlaştırılan Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) uygulaması ise çocuk işçiliğini eğitim adı altında meşrulaştıran bir mekanizmaya dönüşmüştür. Çocuklar haftanın büyük bölümünü işletmelerde geçirirken, ucuz ve güvencesiz işgücü olarak kullanılmaktadır. Çalış(tırıl)an çocuklar iş kazaları, yaralanma ve meslek hastalıkları gibi birçok sorunla karşılaşmaktadır. Yetişkinlere oranla birikimleri az olan çocuklar, daha zayıf bünyeleri ile teknik araç ve gereçler karşısında daha büyük risk altında olmakta, kimyasal zehirlenmeler, solunum yetersizlikleri, iskelet yapısındaki bozukluklar ve gürültü ile yüz yüze gelmektedirler. İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin yetersizliği nedeniyle çok sayıda çocuk iş cinayetlerinin kurbanı olmaktadır. İSİG Meclisi verilerine göre 6331 sayılı İSG Kanununun işyerlerinde uygulanmak üzere yürürlüğe girdiği **2013'ten bugüne** kadar ise iş cinayetlerinde ölen çocuk sayısı, **ülke genelinde en az 862'dir**. Çocukların bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı gelişebilmeleri ve gelişmelerini tamamlayabilmeleri için bu dönemi çalışma yaşamının dışında geçirmeleri gerekmektedir.

Çocuk işçiliği yalnızca çalışma yaşamına ilişkin bir sorun değildir; aynı zamanda bir eğitim, sağlık, sosyal politika ve insan hakları sorunudur. Çalışmak zorunda bırakılan çocuklar eğitim hakkından mahrum kalmakta, fiziksel ve ruhsal gelişimleri zarar görmekte, sağlıklı bir çocukluk yaşama olanaklarını kaybetmektedir. Çocuk işçiliği, çocukların bugününü ve geleceğini çalmaktadır.

Devlet, taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat gereğince çocukları korumakla yükümlüdür. Ancak çocuk işçiliğinin yaygınlaşması, iş cinayetlerinde çocukların yaşamını yitirmesi ve çocuk emeğinin çeşitli biçimlerde teşvik edilmesi, bu yükümlülüklerin yerine getirilmediğini göstermektedir. Denetimsizlik, cezasızlık ve çocuk emeğini ucuz işgücü olarak gören anlayış, sorunu daha da büyütülmektedir.

Çocuk işçiliğinin en önemli nedenlerinden biri yoksulluktur. Derinleşen ekonomik kriz, gelir dağılımındaki adaletsizlik, düşük ücretler, işsizlik ve sosyal destek mekanizmalarının yetersizliği nedeniyle çocuklar küçük yaşta çalışmaya mahkum edilmektedir. Çocuk işçiliğiyle mücadele, yalnızca denetimlerle değil; yoksulluğu azaltan, gelir adaletini sağlayan, kamusal sosyal destekleri güçlendiren ve nitelikli eğitimi güvence altına alan politikalarla mümkündür.

Daha önce de yaptığımız çağırımı yineliyoruz.

- MESEM uygulaması derhal sonlandırılmalı ve meslek eğitimi okullarda, çocukların sağlığının ve güvenliğinin güvence altında olduğu, bilime ve tekniğe uygun şartlarda yapılmalıdır.
- Çocuk işçiliğinin her türüne son verilmelidir.
- Mevsimlik tarım başta olmak üzere çocuk işçiliğinin yoğun olduğu alanlarda etkin denetimler yapılmalıdır.
- Çocuk işçi çalıştıran işletmelere caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır.
- Çocuk işçiliğinin temel nedeni olan yoksulluk ve gelir adaletsizliğine karşı sosyal politikaların hayata geçirilmelidir.

- Tüm ocuklar için bilimsel, kamusal ve nitelikli eğitim hakkın güvence altına alınmalıdır.

Bir ülkenin geleceği çocuklarının eğitiminde, sağlığında ve mutluluğunda Őekillenir. Çocukların çalışmak zorunda kaldığı değil; oyun oynadığı, oğrendiği, geliştiği ve güven içinde yaşadığı bir ülke mümkündür.

TMMOB Kocaeli İl Koordinasyon Kurulu
Kocaeli Tabip Odası
Kocaeli İSİG Meclisi
KESK Eęitimsen Kocaeli Őubesi